

La COVID-19, una nova oportunitat per al sector musical

Les dues primeres dècades del segle XXI estan sent força convulses i de grans canvis. El punt en què coincideix tothom com a tret de sortida de la nova era és el dramàtic crac de Lehman Brothers el 15 de setembre de 2008. Tanmateix, aquest 2020, que alguns s'havien atrevit a pronosticar com l'inici d'uns possibles "nous feliços anys vint", ha començat amb la irrupció d'un convidat inesperat amb ganes de revolucionar tots els sectors de la societat, la COVID-19.

El món de la música no hi és aliè. De fa temps, una de les principals fonts de facturació –la venda dels discos físics– està patint una tendència a la baixa. En un inici, l'enemic va ser una pirateria desmesurada i sense escrúpols. Actualment, tot i el repunt dels vinils, les facturacions a través de les noves plataformes digitals en línia (MP3, Youtube, Spotify) superen les vendes físiques dels CD i els vinils junts. Aquestes populars plataformes, que inicialment semblaven el remei per lluitar contra la pirateria, en el fons han anat precaritzant més els músics a causa del pràcticament nul reemborsament econòmic per reproducció (0,0032 euros a Spotify i 0,0014 a Youtube).

A aquest panorama, cal sumar-hi les limitacions o directament la no presència física d'espectadors als concerts durant un cert temps a conseqüència de la COVID-19. Els darrers anys les actuacions en viu han estat les principals fonts d'ingressos dels músics. Més enllà dels acords econòmics entre promotors i artistes, els concerts són oportunitats d'obtenir altres fonts d'ingressos directes per als músics, com el marxandatge oficial (els CD, LP, DVD, samarretes, bolígrafs i fins i tot ampolles de vi personalitzades).

La societat actual viu àvida de constants novetats, tant de notícies com de tendències i modes. Amb l'accés a les noves tecnologies (internet, Spotify, Youtube i xarxes socials), en qüestió de segons qualsevol melòman pot escoltar i consumir el més ampli repertori de discos, concerts i informació dels seus artistes, compositors o orquestres preferits. Aquesta forta pressió d'una societat i d'un mercat en constant recerca per arribar al màxim possible de potencials clients provoca que els autors hagin d'estar presentant novetats regularment per ser centre d'atenció. Si abans els músics podien estar-se dos anys en la gira per un disc, ara el cicle recomanable de publicació d'un nou treball és de màxim un any i mig.

A aquest fet, cal sumar-hi tant discogràfiques com promotors de concerts força ferotges. Molts cops, més que apostar per una qualitat, risc i coherència en les filosofies de les programacions, els caps de cartell dels principals festivals i cicles són els mateixos noms durant un període. Més enllà de la qualitat, hi poden intervenir altres factors, com els nous fenòmens de masses que generen les xarxes socials o unes campanyes ben estudiades de potenciació de mercats estratègics internacionals (mercats xinesos, russos i

americà).

La COVID-19 i els seus estralls consegüents presenten un nou escenari al qual tots els elements del món cultural (programadors, artistes, empreses de *management* i institucions privades i públiques) es veuran obligats a adaptar-se. Com que aquest any 2020 es veuran obligats a suspendre o posposar les actuacions, les fonts d'ingressos en concepte de taquillatges, lloguer d'espais o patrocinadors s'hauran ressentit considerablement.

El primer aspecte, i el més xocant, seran les reduccions forçades d'aforaments. Amb les noves ordenances de distanciament social (dos metres entre espectadors), els equipaments culturals de més de mil persones seran els més perjudicats. Per tal de garantir la seguretat de músics i espectadors, els aforaments quedaran forçosament reduïts com a mínim a la meitat. A més, cal sumar-hi novetats en matèria de seguretat, com les màquines de detecció de calor, catifes que desinfectin les soles de les sabates, entrades i programes de concert en format *online*, arribades i sortides esglaonades... Jordi Serrat, tècnic de Cultura de l'Ajuntament d'Olot, afirma que *"al dia d'avui, els municipis desconeixen quines mesures exactes de protocol de seguretat hauran de seguir"*. Per aquest motiu, reclama que *"s'estableixin unes directius clares i fixes per a tots els equipaments culturals segons les seves característiques"*.

Per poder fer front a aquestes limitacions, els equipaments hauran de treballar amb pressupostos més baixos per a cicles i produccions. Per tal de recuperar les inversions, no seria estrany que en lloc d'una sola sessió amb el cent per cent d'aforament, se'n facin sessions dobles el mateix dia o en dies alterns.

En canvi, potser en sortiran afavorits els concerts de cambra o solistes amb caixets més ajustats. Així, les sales i els espais més íntims tenen una oportunitat d'or per reivindicar-se, ja que un dels seus punts forts és l'atmosfera íntima -tot i les mesures de seguretat- entre artistes i espectadors.

L'escenari post-COVID-19 també presenta una oportunitat d'or per apostar pels artistes nacionals. A part de potenciar el talent local (a vegades igual o superior que determinades propostes estrangeres), els programadors podrien dur a terme cicles amb preus populars. El motiu és ben simple: la suma de caixets més econòmics i la reducció de despeses en desplaçaments i allotjament abaratirien clarament els costos de cada concert. I d'aquest fet, se'n beneficiarien tant els socis/abonats com els promotors, ja que se'ls presentaria una oportunitat excel·lent per dur a terme campanyes de fidelització.

Segons Mercedes Conde, directora artística adjunta del Palau de la Música Catalana, a la Sala de Concerts *"l'aposta és portar artistes de primer nivell, ja siguin locals o estrangers, amb una relació estreta amb la casa"*. Això sí, vista la incògnita del panorama i en no haver rebut grans ingressos els darrers mesos, estan treballant per *"mantenir unes temporades equilibrades en tots nivells en què ningú cobrarà més que d'altres"*. Per la seva banda, Jordi Serrat defensa que *"totes les parts participants al sector musical, si volen mantenir-se, hauran d'adaptar-se a les noves circumstàncies ajustant pressupostos"*. Des de l'Ajuntament d'Olot mantindran la filosofia *"d'apostar pels concerts de petit format d'artistes nacionals, però sense renunciar, si es presentés l'ocasió idònia, de programar artistes internacionals"*.

Per últim, tant el Ministeri de Cultura espanyol com el Departament de Cultura de la Generalitat també haurien de ser-ne partícips. Amb l'excusa de probables reduccions de les arques socials i altres prioritats, seria un greu error deixar de nou tot el pes a les institucions i als mecenes privats. A part de potenciar una llei de mecenatge beneficiosa per a totes les parts, reclamada àmpliament pel sector cultural des de fa diversos anys, els estats haurien d'apostar i premiar qui programés artistes nacionals.

En definitiva, involuntàriament la COVID-19 potser ens està oferint una gran oportunitat per replantejar-nos un tipus de model de cultura grandiloqüent i qui sap si ja caducat. Potser, a partir d'ara, la tònica serà l'aposta per una bona part de programacions de quilòmetre zero complementades amb un seguit de propostes de fora de primer nivell. El temps ens ho dirà.